

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ประวัติศาสตร์ ป.6

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง

รศ. ดร.ไพฑูริย์ นิกุลศัล กศ.บ., กศ.ม., M.A., Ph.D.

สุเมธ จิตวชิร กศ.บ., กศ.ม.

นณิธร ธีรสุภาพิสุทธิ์ ศศ.บ., M.A.

ผู้ตรวจ

ผศ.จรรยาภรณ์ เชื้อพุทธ กศ.บ., กศ.ม.

อนันต์ ชัยปวัฒน์วิ กศ.บ./V (บริหารนิยม), M.A.T.

สุภาภรณ์ ศันธิ์ กศ.บ., ศศ.ม.

บรรณาธิการ

สุระ ลาภภาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

อเนพร ชัยปวัฒน์ พธ.บ. (บริหารนิยม), นศ.บ.

บุญรัตน์ รอดตา ศศ.บ.

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สารานุกรม

216-220 ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10260

โทร. 02 222 9394 • 02 222 5371-2 FAX 02 225 6556 • 02 225 6557

อีเมล: info@wpp.co.th

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ปวศวิศึกษาสาร ๒. 1-6 ชุดนี้จัดทำขึ้นตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมี เป้าหมายให้นักเรียนทุกคนใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งพัฒนา นักเรียนให้มีมารยาทและค่านิยมตามที่ต้องการทั้งด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะ ชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำประโยชน์ ให้สังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

ในการจัดทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานชุดนี้ คณะผู้จัดทำซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญใน สาขาวิชาและการพัฒนาการเรียนรู้ได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารคดี 4 ปวศวิศึกษาสาร และออกแบบกิจกรรมพัฒนาการ เรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะ การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำแบบทดสอบ และท้ายเล่มยังมี บรรณานุกรมและอภิธานศัพท์ ซึ่งองค์ประกอบของหนังสือเรียนเหล่านี้จะช่วยให้เสริมให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วนตามหลักสูตร

การเสนอแนะ กิจกรรม และองค์ประกอบอื่น ๆ ในหนังสือเรียนชุดนี้มุ่งเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียน เช่นการเรียนรู้แบบองค์รวมแบบพื้นฐานของ การบูรณาการแนวคิดทางการเรียนรู้อย่างหลากหลาย จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เน้นให้นักเรียน สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการคิด และพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการ ทางสมองของนักเรียน อันจะช่วยให้นักเรียนนำผลการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์และสามารถนำไปประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขอเป็นอย่างนี้ว่า หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ปวศวิศึกษาสาร ชุดนี้จะช่วยให้นักเรียน ได้รับการพัฒนาความรู้ด้านปวศวิศึกษาสาร และสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแผนงานของ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

คณะผู้จัดทำ

คำชี้แจง

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้ออกแบบเป็นแบบย่อ การเรียนรู้ เพื่อช่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. ตัวชี้วัดขั้นต้น ระบุตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้
2. คั่นไม้ขีดขึ้นสาระการเรียนรู้ แสดงขอบข่ายเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้
3. ประโยชน์จากการเรียนรู้ สรุปประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้เป็นประเด็นสั้น ๆ
4. คำถามนำ เป็นคำถามหรือสถานการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดและการที่จะค้นหา

คำตอบ

5. เนื้อหา แบ่งเป็นหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องรอง และหัวเรื่องย่อย ตรงตามตัวชี้วัดขั้นต้น มีการรวมพัฒนาการเรียนรู้และการเรียนรู้ ๆ เนื้อหาบางตอนอาจนำมามีความพอเหมาะพอควร ตามแผนภูมิแผนที่ความคิด และประกอบด้วยส่วนอื่น ๆ ดังนี้

5.1 คำสำคัญ ระบุคำสำคัญที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาโดยการเรียนรู้ของคำไว้ต่างจากตัวอื่น คำสำคัญนี้จะใช้สำหรับเฉพาะคำที่ปรากฏคำแรกในเนื้อหา ไม่ใช้คำที่เป็นคำวลี

5.2 ภาพประกอบ พร้อมคำบรรยายสอดคล้องกับเนื้อหา

5.3 แผนภูมิ ตาราง แผนที่ แผนที่ความคิด สอดคล้องกับเนื้อหา

5.4 เรื่องน่ารู้ เป็นความรู้ที่เชื่อมโยงกับเรื่องที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้ โดยคัดสรรเฉพาะเรื่องที่น่าสนใจมา

5.5 แหล่งสืบค้นความรู้ แหล่งแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งเว็บไซต์สำหรับการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาที่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียน

6. กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่กำหนดให้ทำเมื่อจบเนื้อหาที่แบ่งได้โดยละเอียดสำหรับการเรียนแต่ละครั้ง เป็นกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้แนวคิดหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหา เหมาะสมกับวัย สอดคล้องตามปฏิบัติ กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด และส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม

7. บทสรุป เป็นการสรุปเนื้อหาหลักจากเนื้อหาและกิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้

8. กิจกรรมเสนอแนะ เป็นกิจกรรมบูรณาการกิจกรรมที่รวมผลจากการเสนอแนะความรู้ของนักเรียนต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เรียนรู้มาไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

9. การนำเข้าสู่ชีวิตประจำวัน เป็นตัวอย่างสถานการณ์การประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนรู้มาได้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีกิจกรรมหรือสถานการณ์ได้นำไปใช้

10. คำถามชวนถาม เป็นคำถามหรือคำถามที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ของนักเรียน

11. คำแนะนำ ประกอบด้วยรายการความรู้และแนวคิด

11.1 บรรณานุกรม เป็นรายชื่อหนังสือ นิตยสาร เว็บไซต์ ที่ใช้ประกอบการเรียน

11.2 อภิธานศัพท์ เป็นการนำคำสำคัญที่ปรากฏอยู่หน้าเนื้อหาบทเรียนและจัดเรียงตามลำดับตัวอักษรเพื่อความสะดวกในการค้นคว้า

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชีวิตและครอบครัว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ตัวชี้วัดขั้นต้น	1
คั่นไม้ขีดขึ้นสาระการเรียนรู้	1
ประโยชน์จากการเรียนรู้	1
คำถามนำ	1
1. ชีวิตและครอบครัว	2
2. มาตรฐานการเรียนรู้	6
บทสรุป	10
กิจกรรมเสนอแนะ	11
การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	11
คำถามชวนถาม	11

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พัฒนาการของวัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ตัวชี้วัดขั้นต้น	12
คั่นไม้ขีดขึ้นสาระการเรียนรู้	12
ประโยชน์จากการเรียนรู้	12
คำถามนำ	12
1. การเติบโตของวัย	13
2. ปัจจัยที่ส่งเสริมพัฒนาการของวัย	15
ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	15
3. พัฒนาการของวัย	15
4. การเติบโตของวัย	16
5. การเติบโตของวัย	18
6. พัฒนาการของวัย	20

บทสรุป	23
กิจกรรมเสนอแนะ	23
การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	24
คำถามชวนถาม	25

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 บุคคลสำคัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ตัวชี้วัดขั้นต้น	26
คั่นไม้ขีดขึ้นสาระการเรียนรู้	26
ประโยชน์จากการเรียนรู้	26
คำถามนำ	26
1. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช	27
2. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	28
3. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	30
4. สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี	32
บทสรุป	33
กิจกรรมเสนอแนะ	34
การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	34
คำถามชวนถาม	34

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ภูมิปัญญาไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

ตัวชี้วัดขั้นต้น	35
คั่นไม้ขีดขึ้นสาระการเรียนรู้	35
ประโยชน์จากการเรียนรู้	35

คำอ่านหน้า.....	35	การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน.....	59
1. คู่มือผู้ดูแลโหลด้านศิลปกรรม.....	36	คำอวยพร.....	60
2. คู่มือผู้ดูแลโหลด้านวรรณกรรม.....	40		
บทสรุป.....	43		
กิจกรรมเสนอแนะ.....	43		
การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน.....	44		
คำอวยพร.....	44		

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ประเพณีอันดีงาม

ของไทย.....

คำชี้แจง.....	45	1. การก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างและวัด.....	62
มีแผนผังสาระการเรียนรู้.....	45	2. ประเพณีสงกรานต์.....	63
ประโยชน์จากการเรียนรู้.....	45	3. ความร่วมมือระหว่างประเทศ.....	65
คำอ่านหน้า.....	45	บทสรุป.....	68
1. พม่า.....	47	กิจกรรมเสนอแนะ.....	69
2. ลาว.....	49	การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน.....	69
3. กัมพูชา.....	52	คำอวยพร.....	69
4. มาเลเซีย.....	55		
บทสรุป.....	58		
กิจกรรมเสนอแนะ.....	59		

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สังคม.....

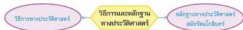
คำชี้แจง.....	61	1. การก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างและวัด.....	62
มีแผนผังสาระการเรียนรู้.....	61	2. ประเพณีสงกรานต์.....	63
ประโยชน์จากการเรียนรู้.....	61	3. ความร่วมมือระหว่างประเทศ.....	65
คำอ่านหน้า.....	61	บทสรุป.....	68
		กิจกรรมเสนอแนะ.....	69
		การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน.....	69
		คำอวยพร.....	69
❖ บทบาทชุมชน.....	70		
❖ ภูมิปัญญา.....	72		

- อธิบายความสำคัญขอวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ (ส 4.1 ป. 6/1)
- นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต (ส 4.1 ป. 6/2)

มีแผนผังสาระการเรียนรู้.....

ประโยชน์จากการเรียนรู้.....

- นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการศึกษา

คำอ่านหน้า.....

- วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์อย่างไร

การศึกษาเรื่องราวของสังคมในอดีตที่เป็นเรื่องราวที่สำคัญและมีผลต่อผู้คนจำนวนมาก เราเรียกว่า ประวัติศาสตร์ ส่วนวิธีการที่ใช้ในการศึกษาเรื่องราวในประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ เรียกว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์

วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ซึ่งเกิดจากการสืบเสาะจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ยังเป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่ออธิบายและวิเคราะห์หาสาเหตุเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นได้อย่างสมเหตุสมผล

วิธีการทางประวัตินี้ศึกษาสคริปต์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาหรือเรื่องที่จะศึกษา เป็นขั้นตอนแรกที่ไม่ยากเย็นจะต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษา ซึ่งจะทำให้ไม่ยากเย็นเมื่อผู้ตอบหมายถึงการการศึกษาที่แน่นอน และกำหนดข้อหรือหัวข้อเรื่องที่จะศึกษาได้ โดยไม่เวียนวาทะถึงคำถามใดคำถามต่อไป

ที่ไหน ต้องการการศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
ที่ไหน

ใคร มีโครงการหรืองานในเหตุการณ์นี้บ้าง
เมื่อไร เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อไรหรือในช่วง
สมัยใด

ข้อใด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือข้อใด
ทำไม ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นี้

2. การรวบรวมหลักฐาน เป็นขั้นตอนที่นักเรียนต้องแสวงหากลัทธิฐานต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา ทั้งจากหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น จารึก พระราชพงศาวดาร หนังสือประวัติศาสตร์ และหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรม ตำนานเล่าจากปู่ย่า

พระพุทธรูปเป็นมรดกทาง
ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีค่า
ทางศิลปกรรมและ
ทางจิตวิญญาณ

หลักสูตรแบ่งสาขาที่ ทำว่าสาขาที่ เขตอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร มีทั้งมีชื่อ วารสาร วิทยานิพนธ์
หนังสือพิมพ์และจากที่ และโดยที่องค์กรได้ให้บริการ

ห้องสมุดวังสราญ์ปิฎกไทย ในบริเวณสวนรมณีนาถ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
เปิดให้บริการทุกวันไม่เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์

3. การตรวจสอบและประเมินหลักฐาน เมื่อรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ มาแล้ว จะต้องพิจารณาว่าหลักฐานแต่ละชิ้นให้ข้อเท็จจริงอะไรบ้าง มีความสอดคล้องกันหรือไม่ มีความแตกต่างกันอย่างไร มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เช่น ใครเป็นผู้สร้างหลักฐานนั้น เป็นหลักฐานที่แท้จริงหรือไม่ การรวบรวมมาได้อย่างไร การตรวจสอบหลักฐานนั้นได้ตรงกับควมเรียบเรียงกับหลักฐานอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นเชื่อถือมากที่สุด

4. **การตีความหลักฐาน** เป็นการทำความเข้าใจว่าหลักฐานนั้นมีความหมายอย่างไร หรือบอกข้อเท็จจริงอะไรแก่นักเรียน ในการตีความนักเรียนต้องพยายามเข้าใจเป็นกลาง ไม่มีอคติ ไม่พยายามตีความเบื้องต้นให้ตรงกับแนวคิดหรือความเชื่อของตน

5. **การเรียบเรียงและนำเสนอ** เป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ค้นพบหรือตีความได้กับเรียบเรียงให้ใกล้เคียงกับความจริงที่เกิดขึ้นในข้อเท็จจริงที่สุด โดยอาจนำเสนอตามลำดับเวลาที่เกิดขึ้น หรือเรียบเรียงตามหัวข้อเรื่องที่กำหนดไว้

ข้อเท็จจริงกับความจริงแตกต่างกัน คือ ความจริงเป็นสิ่งที่แน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงและเป็นที่ยอมรับของทุกคนทั่วไป เช่น ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กรุงรัตนโกสินทร์สถาปนาขึ้นใน พ.ศ. 2325 ตัวข้อเท็จจริง หมายถึง ข้อมูล ความคิด ความเชื่อ หรือหลักการที่ต้องการหลักฐานมายืนยันเพื่อพิสูจน์หาความจริง ข้อเท็จจริงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้ามีข้อสนับสนุนอื่นที่มีเหตุผลมากกว่าข้อสนับสนุนเดิม เช่น ครั้งหนึ่งเชื่อกันว่า พอขุนรามคำแหงมหาราชเคยเสด็จไปจีน 2 ครั้ง แต่ภายหลังมีการนำหลักฐานเชิงมาอย่างใหม่ พบว่าพอขุนรามคำแหงมหาราชไม่เคยเสด็จไปจีนเลย

ในเอกสารที่นำมาใช้ค้นหาข้อมูล นอกจากมีความจริงและข้อเท็จจริงอยู่แล้ว บางครั้งอาจมีความคิดเห็นของผู้แต่งเอกสารอยู่ด้วย ความคิดเห็นนี้อาจมีทั้งถูกและผิด จึงต้องพิจารณาดูให้ได้ว่าเราจะเห็นตามไปด้วยหรือไม่

การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การบรรยาย การเขียนรายงาน การรายงานปากเปล่า การจัดนิทรรศการ การรายงานด้วยคอมพิวเตอร์ ค้นคว้าจากหลักฐานชิ้นใดบ้าง ส่วนการจัดนิทรรศการอาจนำของจริง ของจำลอง หรือภาพถ่ายมาแสดงด้วยจะช่วยให้นำเสนอมากขึ้น

1.2 ตัวอย่างการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ศึกษาเรื่อง จังหวัดขอนแก่น

1. **การกำหนดปัญหาหรือเรื่องที่จะศึกษา** สมมุติว่าเราสนใจจะศึกษาเรื่องจังหวัดขอนแก่น มีประเด็นคำถามที่จะนำไปสู่การสืบค้น เช่น

จังหวัดขอนแก่นมีประวัติศาสตร์เป็นมาอย่างไร

แหล่งสืบค้นความรู้

- พระธาตุขามแก่น, <http://wikipedia.org/wiki/พระธาตุขามแก่น>

ชื่อของจังหวัดขอนแก่นมีที่มาอย่างไร

จังหวัดขอนแก่นมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อะไรบ้าง

2. การรวบรวมหลักฐาน หลักฐาน

เกี่ยวกับจังหวัดขอนแก่นได้จากแหล่งข้อมูลหลายแห่ง เช่น

สถานที่ เช่น พระธาตุขามแก่น พระธาตุผ่องแผ้ว อุสาวรีย์พระยาพิชัยวิชัย ศาลเจ้าพ่อท้าวศรีท้าวเมือง แหล่งโบราณคดีในจังหวัดขอนแก่น

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น

หนังสือในเรื่องสมมุติ เช่น ขอนแก่น เมือง

เสียงคนคนท้องถิ่น ของกระทรวงศึกษาธิการ

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน เล่ม 2 ของ

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทย

พาณิชย์ มีเรื่องจังหวัดขอนแก่นและเมืองขอนแก่น

แหล่งข้อมูลที่เป็นประเพณีวัฒนธรรม เช่น

ประเพณีต่าง ๆ ศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดขอนแก่น

กิจกรรมที่ทำร่วมกันในจังหวัด

แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล เช่น ผู้เฒ่าผู้แก่

ในจังหวัด ผู้เฒ่าผู้แก่ของจังหวัด

3. การตรวจสอบและประเมินหลักฐาน เมื่อ

เรารวบรวมหลักฐานได้แล้วก็นำมาพิจารณา เพื่อ

คัดแยกหลักฐานที่เชื่อถือได้ซึ่งต้องการศึกษา นอกจากนั้นควรตรวจสอบว่าหลักฐาน

แต่ละชิ้นให้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

4. การตีความหลักฐาน คือ การอธิบายข้อเท็จจริงที่ได้มา เพื่อให้เราเข้าใจ

เรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต การตีความจะต้องอาศัยหลักฐานที่เชื่อถือได้กับความสามารถ

ของผู้ตีความประกอบด้วย การตีความหลักฐานความเป็นมาของจังหวัดขอนแก่น ผู้ตีความ

จะต้องทำใจให้เป็นกลาง ไม่มีอคติ ไม่เข้าข้างตนเอง

5. การเรียบเรียงและนำเสนอ นำข้อมูลที่ได้จากการตีความหลักฐานมาเรียบเรียง

เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดขอนแก่น แล้วนำเสนอด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น รายงาน

หน้าชั้นเรียน เขียนรายงาน จัดนิทรรศการ

พระธาตุขามแก่น
จังหวัดขอนแก่น

กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

สืบค้นประวัติจังหวัดของตนเองด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ บันทึกผล แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

2.1 หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

หลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรที่สำคัญ ได้แก่ โบราณสถาน เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปปางมารวิชัย พระประธานในพระอุโบสถวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ พระพุทธศรีโศภนชัย พระประธานในพระอุโบสถวัดสุทัศนเทพวราราม

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์
วัดนี้เป็นวัดเก่า เดิมชื่อวัดโพธิ์ธาราม
รัชกาลที่ 1 ทรงสร้างพระอุโบสถ พระวิหารใหม่
และบูรณะของเดิมใน พ.ศ. 2331-2344

พระพุทธรูปปางมารวิชัย พระประธาน
ในพระอุโบสถวัดสุทัศนเทพวราราม

2.2 หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ในสมัยรัตนโกสินทร์มีการจดบันทึกข้อมูลไว้เป็นหลักฐานจำนวนมาก ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์จึงทำได้สะดวกและง่ายกว่าการศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อน ๆ หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่สำคัญ เช่น

1. พระราชพงศาวดาร เป็นบันทึก

เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์
ในต่างต่าง ๆ เช่น พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 พระราชพงศาวดาร
รัชกาลที่ 5

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์
รัชกาลที่ 1 เจ้าพระยาทิพารวงษ์
(เจ้า บุณมาศ) เป็นผู้เรียบเรียง

พระราชพงศาวดารรัชกาลที่ 5

2. หนังสือประชุมพงศาวดาร ให้ข้อมูล

เกี่ยวกับเมืองต่าง ๆ และความสัมพันธ์กับ
ประเทศตะวันตก

3. ประชุมหมายเหตุรับสั่งสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (ภาคที่ 2-4) รัชกาลที่ 1-3

เป็นหลักฐานชิ้นต้นที่สำคัญเอกสารการนำกฎมณเฑียรบาลเผยแพร่ รวบรวมคำสั่ง
ในการปฏิบัติราชการอันเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ เช่น
การเตรียมการสำหรับงานพระราชพิธีต่าง ๆ

กฎหมายตราสามดวง
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

4. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 1-3 และจดหมายเหตุพระราชกรณียกิจรายวันในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละรัชกาลอย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องราวเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมือง

5. กฎหมายตราสามดวง เป็นกฎหมายที่ใช้ในการปกครองบ้านเมือง กฎหมายนี้มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา นำมาชำระในสมัยรัชกาลที่ 1 และใช้ต่อมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 จึงยกเลิก ให้ใช้กฎหมายกับโครงสร้างทางการเมืองการปกครองและระบบสังคมไทย

ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4

เรื่องน่ารู้

ตัวอย่างประกาศรัชกาลที่ 4

ประกาศว่าด้วยท้องสนามหลวงและท้องสนามไชย

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ประกาศ... ให้แจ้งรู้ทั่วกันว่า ที่ท้องสนามหลวงและท้องสนามไชยนั้น ท้องสนามหลวงเดิมเป็นท้องสนามหลวง มาเรียกเป็นชื่อสนามว่า "ทุ่งพระเมรุ" นั้น หายไป ตั้งแต่ครั้งใด ที่ท้องสนามหลวงเดิมเป็นท้องสนามหลวงนั้น ให้เรียกกันว่า "ท้องสนามหลวง"

อนึ่ง ที่หน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ให้เรียกว่า "ท้องสนามไชย"... (ปัจจุบันเขียนสนามไชย)

หมายเหตุประกาศนี้ออกใน ปีระชาธิปัตย์ (ตรงกับ พ.ศ. 2398)

7. ราชกิจจานุเบกษา เป็นหนังสือแจ้งประกาศ กฎหมาย คำสั่ง ของทางราชการ ให้ประชาชนทราบอย่างเป็นทางการ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารบ้านเมือง เศรษฐกิจ สังคม และกิจการต่างประเทศ

8. พระราชพิธีดอเลขาของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลต่าง ๆ เป็นเอกสารที่ให้อำนาจเกี่ยวกับเรื่องราวการ แนวพระราชดำริ และพระบรมราชโองการในกิจการต่าง ๆ

9. พระราชพิธีนรินทร์ เช่น ไถ่บ้าน พระราชพิธีนรินทร์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประวัติศาสตร์ที่ 6 พระราชพิธีนรินทร์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

10. หนังสือซึ่งเขียนโดยชาวต่างประเทศที่เข้ามาในสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น ราชอาณาจักรและรวมกรุงสยาม ของเซอร์จอห์น แมกวิริง ลำเอียง กรุงสยาม ของลอร์ดราฟเลกกีวรี

ไถ่บ้าน พระราชพิธีนรินทร์
ในรัชกาลที่ 5 ทรงดำเนิรบรรพ
ระหว่างสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
ศรีวงศ์ 1

เล่าเรื่องกรุงสยาม เขียนโดย ลอร์ดราฟเลกกีวรี

11. หลักฐานอื่น ๆ เช่น ใบนอก สารตรา หนังสือพิมพ์และวารสาร วารสารการเมืองหรือเอกสารงานวิจัย และวิทยานิพนธ์หรือปริญญาบัตร

ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
พิมพ์ในโอกาสครบรอบกรุงรัตนโกสินทร์
200 ปี (พ.ศ. 2525)

12. หนังสือที่นักประวัติศาสตร์เขียนขึ้น

เช่น พระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
โดยรพ.พม่า พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ประวัติ
ศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ ของคณะกรรมการ
ชำระประวัติศาสตร์ หนังสือชุดนี้มี 3 เล่ม

กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

รวบรวมรายชื่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีในห้องสมุด
โรงเรียน บ้านเกิดแล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียน

บทสรุป

การศึกษาประวัติศาสตร์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน
คือ การกำหนดปัญหาหรือเรื่องที่จะศึกษา การรวบรวมหลักฐาน การตรวจสอบและ
ประเมินหลักฐาน การตีความหลักฐาน และการเรียบเรียงผลที่ได้เสนอ

ในสมัยรัตนโกสินทร์มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่บันทึกไว้เป็นจำนวนมาก
ทำให้การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยนี้ก้าวหน้ากว่าสมัยก่อน ๆ

กิจกรรมเสนอแนะ

- แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ศึกษาต้นฉบับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านของตนเอง
ว่ามีความเป็นมาอย่างไรด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ แล้วนำมาอภิปรายร่วมกัน
- ศึกษาค้นคว้าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในวัดรัตนโกสินทร์ว่ามีอะไรบ้าง แล้วนำมา
อภิปรายร่วมกัน

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ถ้าต้องการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์จะต้อง
เตรียมอะไรบ้าง

คำถามทบทวน

- วิธีการทางประวัติศาสตร์หมายถึงอะไร
- การสอบถามผู้รู้เป็นขั้นตอนใดของวิธีการทางประวัติศาสตร์
- ข้อเท็จจริงกับความจริงแตกต่างกันอย่างไร
- หนังสือประชาชนพงศาวดารเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือไม่ อย่างไร
- เอกสารวิจัยประชาชนโดยจัดเป็นหลักฐานประเภทใด

